

Het is opmerkelijk, welk een edel mensenmateriaal blijktens de belevenissen van de Brodier's toch ook nog onder deze grote, in zekere zin naamloze, massa werd aangetroffen. De geestkracht en volharding, welke zij in hun moeilijke omstandigheden toonden op hun ongetwijfeld bezwaarlijke zwerftochten langs de wegen van Europa, treffen nu nog degene, die hun moeizame levensgang volgt.

Een belangrijk gedeelte van haar ontwikkeling heeft de familie beleefd in Rotterdam en het leek mij daarom de moeite waard op deze plaats het licht op haar lotgevallen te laten schijnen.

Jacob Brodier en Anne Henri zijn niet in Londen gebleven. De Grote Keurvorst, die zich had gehaast de Hugenoten bij het Edikt van Potsdam van 8 november 1685 voorrechten te verlenen, wist ook nog hen naar zijn staten te lokken. Op 9 januari 1701 en 12 juni 1703 zijn te Berlijn twee dochtertjes gedoopt. Brodier oefende daar het beroep van „*maître-escrivain*” uit. Doch ook in de hoofdstad van Brandenburg vond het echtpaar nog geen rust. Reeds in de tachtiger jaren was in Stargard in Pommeren een Frans-Gereformeerde gemeente ontstaan en in 1690 was daar de stichting van een Franse kolonie gevolgd.¹⁾ Vóór 2 augustus 1706, toen in Stargard een derde dochter van de Brodier's werd gedoopt, heeft het echtpaar zich aldaar gevestigd. De man verkreeg de eervolle positie van onderwijzer bij de school van de Franse kolonie. Hij stierf op 13 maart 1715, vóór zijn vrouw, die op 12 december 1719 nog als peetmoeder voor een kleindochter optrad.

De enige zoon van Jacob Brodier, wiens bestaan ons is overgeleverd, was de op 14 augustus 1696 te Londen geboren Jean Charles Brodier. Zijn ouders hebben met overleg een beroep voor hem uitgekozen. Omstreeks 1680 was in Pruisen de mode van het dragen van pruiken in zwang gekomen. Het pruikenmakersvak bloeide zo snel op, dat in 1716 te Berlijn een pruikenmakersgilde tot stand kwam. Vader Jacob begreep, dat men deze opkomende zoon moest aanbidden en deed zijn zoon in dat vak in de leer, waarschijnlijk in Berlijn, waar hij allicht een *pied-à-terre* kon vinden bij de vrouw van de timmerman David Estienne, de in 1658

1) Bijzonderheden omtrent de Duitse periode in de geschiedenis van het geslacht dank ik aan de vriendelijkheid van mejuffrouw Helene Centurier, destijds Kirchenbuchführerin van de Evangelisch-Gereformeerde Gemeente te Stargard i.P.